

Otilia **DANDARA**

Universitatea de Stat din Moldova

Reflecții asupra corelației dintre continuitate și funcționalitate în context educațional

Afirmația conform căreia omul învață cât trăiește este fundamentată astăzi tot mai mult de reperatele teoretice ale științelor educației. Integritatea ființei umane, exprimată printr-un sistem de valori și atitudini și demonstrată în context comportamental, este rezultanta/finalitatea învățării pe parcursul întregii vieți. Nu în zadar educația, ca fenomen social și ca proces de formare a personalității, este abordată sistemic, calitatea ei fiind determinată de calitatea sistemului educațional. Acum circa 400 de ani, J.A.Comenius încadra evoluția umană de la naștere pînă la moarte în 8 școli ale vieții. Astăzi documentele elaborate de comunitatea academică europeană identifică, de asemenea, 8 niveluri ale sistemului de învățămînt, precizînd obiectivele fiecăruia (de la educația preșcolară la studiile de doctorat), punînd accent deosebit pe LLL (long life learning).

Dimensiunile personalității umane sînt edificate consecvent prin atingerea finalităților educaționale ale fiecărui nivel din sistemul educațional. Fiecare treaptă pe care o parcurge omul constituie un reper experiențial și cognitiv pentru determinarea unor perspective de dezvoltare și autorealizare. Analizînd literatura pedagogică, constatăm că unul dintre accentele puse la nivel metodologic și praxiologic constă în necesitatea asigurării continuității instruirii și educației. Continuitatea este apreciată drept condiție a calității educației și funcționalității achizițiilor de ordin cognitiv, psihomotor și afectiv. Succesul obținut la o anumită etapă a procesului educațional este condiționat, fără îndoială, și de rezultatele învățării precedente. Pentru a confirma cele expuse mai sus, am încercat să analizăm părerile mai multor studenți față de rolul cunoștințelor obținute în liceu în procesul de formare profesională, pentru a reliefa gradul de funcționalitate a achizițiilor școlare.

Opiniile tinerilor intervievați le considerăm reprezentative, deoarece am analizat 60 de chestionare ale studenților de la USM, Facultățile de Drept, Matematică și Informatică, Istorie și Psihologie. Toți cei implicați în eșantion au stabilit o legătură funcțională

între studiile din liceu și interesul/motivația pentru alegerea profesiei. Studenții au indicat cîteva discipline (de obicei, cele de profil) care le-au creat o anumită bază de cunoștințe pentru viitoarea specialitate. Fiind rugați să numească disciplinele școlare care le facilitează studiile la universitate, majoritatea s-au referit nu doar la obiectele de profil, ceea ce denotă că formarea culturii generale este percepută adecvat și apreciată de către discipoli.

Procesul de formare profesională inițială este însă orientat atît spre crearea culturii generale, cît și a culturii de specialitate. Conexiunea și complementaritatea acestora rezidă în respectarea principiului continuității. Analizînd răspunsurile, am constatat o continuitate atît pe verticală (legătura dintre studiile în cadrul liceului și cele în cadrul facultății), cît și pe orizontală, exprimat prin interferența finalităților educaționale, orientate spre formarea acestor două dimensiuni ale ființei umane.

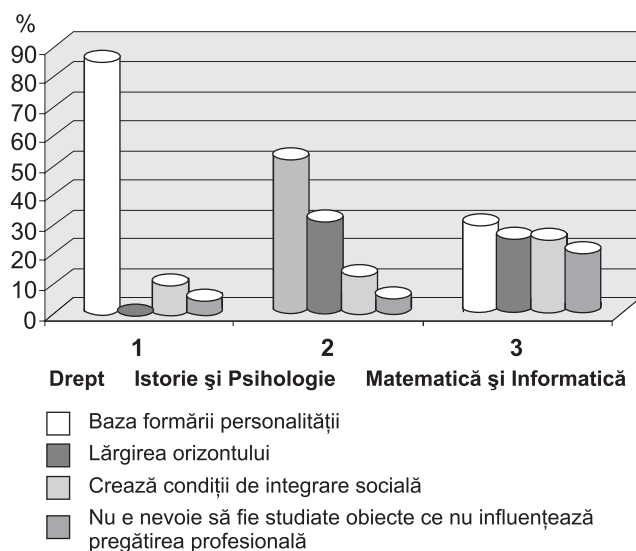
La întrebarea dacă este necesar ca în liceu să se studieze discipline care nu influențează nemijlocit pregătirea profesională în universitate, cele mai frecvente răspunsuri au fost următoarele:

- prin obiectele studiate în școală se dezvoltă personalitatea;
- disciplinele școlare largesc orizontul de cultură generală, contribuie la îmbogățirea bagajului de cunoștințe;
- disciplinele școlare pregătesc terenul și creează condiții de integrare socială.

Analizînd opiniile respondenților, am constatat că 80

Tatiana **VLAICO**

Universitatea de Stat din Moldova

la sută din tinerii de la Facultatea de Drept consideră studiile din liceu ca fiind fundamentale în formarea omului ca personalitate, iar 10% – că ar contribui la integrarea lor socială. Studenții Facultății de Istorie și Psihologie au accentuat rolul studiilor preuniversitare în lărgirea orizontului de cunoștințe. O repartizare mai echilibrată a opiniilor ne sugerează analiza răspunsurilor studenților de la Facultatea de Matematică și Informatică. Cîte 30% din răspunsuri au revenit celor trei aprecieri prezentate anterior.

De menționat că o parte din actualii studenți nu percep importanța continuității studiilor din învățămîntul preuniversitar și universitar. Acest fapt poate avea multiple explicații: particularitățile de personalitate; gradul de motivare pentru însușirea competențelor profesionale; calitatea studiilor la nivel preuniversitar; anul de studii la facultate (de obicei, în anul întâi tinerii sînt dezamăgiți de faptul că nu urmează doar cursurile de specialitate). Această categorie de studenți consideră că în liceu nu este necesar să studiezi toate disciplinele, ci doar cele de profil, care îți asigură baza cognitivă pentru asimilarea specialității. Mai practic gîndesc studenții de la Facultatea de Matematică și Informatică (20%), dar de aceeași părere sînt și 10% din tinerii de la Facultățile de Drept, Istorie și Psihologie.

Este știut că în pregătirea profesională a viitorilor specialiști din domenii sociumaniste interferența dintre cultura generală și cultura de specialitate, competențele generale și competențele specifice este mai amplă. Multe dintre conținuturile învățate în liceu sînt percepute drept cunoștințe care susțin și condiționează formarea profesională inițială. În acest context, am constatat aprecierea continuității prin prisma funcționalității.

Părerii diferite despre relația dintre studiile de liceu și cele universitare atestăm și în funcție de genul respondenților. 20 la sută din băieții intervievați au negat

necesitatea studierii tuturor disciplinelor școlare. Îi putem considera pe băieții mai pragmatici, că ar pune preț pe competențele profesionale și mai puțin pe cultura generală, că ar aprecia mai puțin importanța continuității în procesul educațional? Aceste întrebări rămîn cu multiple puncte de suspensie și pot constitui obiectul unei investigații suplimentare.

Din analiza răspunsurilor date de către studenții chestionați, am constatat că ei identifică necesitatea continuității nu doar în conținuturi, dar și în tehnologiile didactice. Cu referire la conținuturi, am identificat, după părerea noastră, sugestii destul de utile pentru concepătorii de curriculum și pentru cei încadrați nemijlocit în realizarea procesului de învățămînt. 40 la sută din intervievați susțin că în sistemul nostru de învățămînt studiile liceale pe profiluri au un caracter formal. Profilul nu influențează admiterea la nivelul următor de învățămînt și nici studiile la facultate (sau nu influențează considerabil). Această constatare ne demonstrează slaba conexiune dintre continuitate și funcționalitate. Alegerea profilului în liceu este dictată prioritar de viziuni subiective ce domină într-un anumit mediu școlar. *Sau aleg profilul real, pentru că așa fac cei mai buni și deci îmi asigur o anumită apreciere sau Îmi aleg profilul umanist, că oricum mă înscriu la o facultate care nu cere prea mult efort la matematică, fizică, biologie etc.* Aceste viziuni sînt diametral opuse, dar incorecte, deoarece funcționalitatea studiilor într-un nivel nu este apreciată prin prisma continuității procesului educațional. Respondenții ne sugerează modalități de redresare a situației create. 35 la sută au remarcat că anume continuitatea studiilor din liceu și facultate poate fi asigurată prin reconceptualizarea programului de studii din liceu. Însușirea unui trunchi comun de discipline care contribuie la formarea culturii generale poate fi completat cu alegerea unor obiecte ce vor avea menirea să asigure condiții optime formării profesionale. Libertatea alegerii va genera și creșterea gradului de responsabilitate față de opțiunile făcute și deciziile luate.

După cum menționasem, continuitatea nu se asigură doar prin conținutul procesului de instruire. Studenții remarca și necesitatea continuității în aplicarea strategiilor didactice. Atît în liceu, cît și în universitate trebuie diversificate formele și metodele de educație, trebuie desfășurate conferințe și mese rotunde, training-uri. Aceste modalități de organizare a procesului de învățămînt vor facilita însușirea disciplinelor. La universitate, ca și în liceu, vor fi utilizate metode interactive de predare-învățare. Continuitatea modului de a educa duce la formarea unor competențe de învățare și previn frustrarea în momentul cînd discipolul trece de la un nivel la altul al sistemului de învățămînt.

Un aspect important relevat de cei intervievați este

constatarea lipsei continuității, mai bine-zis a legăturii dintre studiile liceale și piața muncii. Cu toate că misiunea liceului constă în asigurarea bazei cognitive pentru învățământul superior, totuși diversitatea situațiilor de viață și complexitatea relațiilor social-economice necesită prevederea condițiilor de asigurare a continuității dintre toate mediile educaționale (formal, informal). Pentru a spori gradul de funcționalitate a achizițiilor școlare, apreciat drept condiție de realizare a continuității procesului de dezvoltare a personalității, respondenții propun introducerea în liceu a unor activități practice ce ar contribui la formarea unor abilități indispensabile aște

urmării studiilor la facultate, cât și unei posibile inserții pe piața muncii.

Tratarea procesului educațional din perspectiva asigurării corelației dintre continuitate și funcționalitatea achizițiilor academice scoate în evidență multiple probleme ce necesită a fi soluționate. Așa cum reforma educației/învățământului devine în condițiile actuale un proces continuu, un punct important de referință abordat sub aspect conceptual și strategic va rămâne conexiunea dintre continuitate și funcționalitate.

Valeriu GORINCIOI

Liceul Teoretic "M. Sadoveanu", or. Călărași

Moldova-Scoția: învățarea prin cooperare - accente noi

„Între materialul perceput (faptele) și cel conceptual (ipotezele) se stabilesc relații funcționale, astfel încât cel dintâi localizează și descrie problema, pe când cel din urmă reprezintă o metodă posibilă de soluție”.

(J. Dewey)

Sub egida Ministerului Educației și Tineretului al Republicii Moldova și a Consiliului Europei, autorul acestor rânduri s-a aflat, în perioada 13-18 noiembrie curent, în or. Edinburgh (Marea Britanie), unde a participat la training-ul „Understanding Cooperative Learning and How it can Transform a School into a Community of Learners” (Învățarea prin cooperare și transformarea școlii într-o comunitate de învățare) în cadrul programului internațional de formare a cadrelor didactice și manageriale Pestalozzi.

Pentru cadrele didactice și manageriale de la noi există multiple posibilități de a participa la diverse activități de formare în străinătate (mai multă informație pe site-ul www.edu.md; www.coe.int/Training).

Am trimis în luna august la Consiliul Europei formularul de aplicare și în octombrie am primit invitația de participare – o veste plăcută, dar și neașteptată. După

un zbor de aproape cinci ore am ajuns în or. Edinburgh. Acest oraș istoric, vechea și actuala capitală a Scoției, cu falnice catedrale, castele și cetăți medievale, cu o sumedenie de monumente ale numeroaselor personalități istorice (printre care cel al marelui prozator englez Walter Scott), ne-a întâmpinat cu o ploaie caldă după care a apărut un splendid curcubeu. Parcă era țesut din drapelele țărilor participante la training: Marea Britanie, Polonia, Germania, Austria, Cipru, Malta, Croația, Letonia și Moldova.

Pe parcursul a patru zile între participanți s-a stabilit o atmosferă caldă, prietenoasă, de o adevărată cooperare și colaborare europeană, unde, cu siguranță, și țara noastră își are locul binemeritat, deoarece poate veni în Europa nu doar pentru a lua, ci, în primul rând, pentru a propune: identitate, obiceiuri, valori culturale și educaționale etc.

Schimbările radicale din sistemul educațional ne determină să căutăm noi dimensiuni ale succesului, dar și factorii ce asigură reușita. Multiplele conexiuni ne conduc astăzi de la calitatea curriculumului elaborat (care e în continuare dezvoltare și perfecționare), de la manuale, ghiduri și alte suporturi didactice la omul ce le va aplica. Afirm cu toată certitudinea că, în mare măsură, succesul (sau insuccesul) funcționării și dezvoltării sistemului educațional național depinde de pregătirea profesorului și a managerului școlar. În acest context, posibilitatea participării cadrelor didactice și manageriale din țara noastră la diverse activități de formare locale, naționale și internaționale este una de importanță majoră pentru democratizarea, umanizarea, eficientizarea sistemului educațional.

Reperete fundamentale abordate de organizatorii training-ului au fost pluralismul teoriilor și viziunea pragmatică asupra procesului de pregătire a cadrelor didactice și manageriale pentru transformarea școlii într-o